

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампариа се налази у Франковој улици бр. 20.

Власнику

КРСТА Ђ. МИЛЕТИЋ

Демократизација Мађарске

II.

Ево са каквим намерама демократски министар у Векерлеовом кабинету хоће да уведе изборне реформе. У Ердељу где где има 60 од сто румунског становништва а 25 од сто Мађара, министар Васоњи се нада да ће, давши право избора само људима изнад 24 године, који знају да читају и пишу мађарски «добити већину од 64 изборна округа а само у 4 биће румунски елемент у већини.» И онда Васоњи триумфује: «Смешно је слушати противнике изборне реформе кад тврде, да у ова четири румунска мандата има неке оласности по мађаризам. Је ли мађаризам тако слаб? Моја ће реформа доказати сасвим супротно.»

И поштени демократски мађарски реформатор сам износи како мисли да изведе подвалу. Усталом начин је исти, који је имао и бивши председник владе Лукач, који је намеравао да створи нарочита 22 округа из самих вароши, у којима су Мађари у већини, како би тиме «парирао опасност од народности.» «Ја намеравам, вели још Васоњи, да повећам број ових мандата у варошима где преовлађује мађарски елемент.» (Н. Сл. Преса од 16. септ.)

Као што се види поступак је прост: Изборном аритметиком, специјално мађарском министар демократа хоће да повећа број мађарских мандата смањујући број бирача а да умањи број мандата других народности тиме што ће увећати број њихових бирача. И то је све тако лепо комбиновано у пројекту новог закона о изборној реформи.

Парола свих демократа, па чак и најнапреднијих јесте да изборна реформа гарантује мађарску националну супрематију (Будапести Хирлап 14. IX.) «Ја сам за владин програм о општем и спојном праву гласа, који ће осигурати мађарску надмоћност. (Изјава

Жупана из Бихова Б. Хирлап 7. VIII.)

Извесно је да ће са таквим схватањем барон Векерле, који је већ једном сахранио изборну реформу, овога пута је остварити на начин, како ће народности бити потпуно угушене.

Мађарска олигархија понаша се према народностима као према најзаосталијим народима из Централне Африке. Пештански шовинисте ни из далека не могу да схвате да народи који нису Мађари имају иста права као и они. Опште право гласа, које ипак хоће да даду, само је груба иронија. То личи као кад би велики сопственици робова у почетку 19. века били за опште ослобођење робова али под условом да они задрже своје.

У ствари под проблемом народности ми налазимо данас само једну форму робовања. Данашњи рат потекао је из несносног стања које је у Мађарској створио овај нерешени проблем и то даје овом рату смисао и карактер рата за ослобођење какав је од прилике био рат, који је крвавио Америку до 1864.

Јасан закључак који излази из централних факата јесте, да у двадесетом веку постоји, у сред Европе, један народ који изјављује да не може да живи у атмосфери демократије и праве правде. И збиља, по цитираним примерима, Мађари признају, да би изборна реформа, која би ишла до општег права гласа довела до пропасти мађарске сипрематике у Мађарској и да мађарска нација не може да живи под владом слободне и једнаке правде на свету.

Мађари су довољно динични да признају ову ненормалност и то баш у тренутку, кад се цео свет бори за правду и слободу и кад демократија добија престиж и несравњену важност код влада свих цивилизованих држава.

Зато се као прости и наивне бајке морају схватити све приче и

претпоставке о неким мађарским тежњама за демократизацију: г. Бекстон није довољно позрвао ствари, кад је у енглеском Доњем Дому мислио да се Мађарска искрено носи идејама о демократисању своје државе.

ОТОКАР ХРИБАР

Париз, 3 дец.

Дописник «Журнала де Деба» пише из Базела:

Из Беча јављају, да је словеначки посланик из Трста Отокар Хрибар изјавио неким листовима, да догађаји који се данас развијају на италијанском фронту не могу ни најмање утицати на противничко држање југословенског клуба према аустријској влади.

«Јавно изјављујем, рекао је г. Хрибар, да ни један Словенин из приморја не тражи да Италија врати извесне територије. Шта више, одлучно протестујемо против сваке такве намере.

Лист «Хрватска Држава» противан је покушају да се образује нова фриулка народност, што би дало повода Аустрији да анектира источни део Италије.

«Кажу, пише овај хрватски лист, да је Чернин јавно против сваке анексије. Међутим, мисли се да је корисно ако се створи нов национални покрет и да се од данас до сутра прогласе фриулици као засебан народ, у жељи да се изврши реституција фриулске војводине. Сви опасни покушаји не могу задржати ток великих догађаја у овоме рату. Можемо се још једино чудити, да се за такве опште могу још трошити људи и хартија.»

ПОЉСКИ СОКОЛИ

Париз, 3 дец.

Од почетка рата врло много Пољака учествовали су у француској војсци као добровољци. У последње време, кад се наставља ружна аустронемачка игра са стварањем пољске краљевине акција за скупљање добровољаца за борбу за право ослобођење своје отаџбине све се више развија. Ево неколико одељења из прогласа који је председник пољских Сокола у Америци, г. Старжински упутно Сокоlima: Другови,

Куцнуо је час, који је тако жуљно очекивао цео наш народ, а нарочито наши Соколи, час, који су прорекли наши народни пророци, час о ружане борбе за слободу и уједињену нацију.

Против некажњене неправде, учињене нашем народу већ од два века, протестујемо против подмуклог и дивљачког мучења, које је вршено над нама, протестујемо против германизације Шлезвије и Велике Пољске, против експроприације нашег земљишта, против убијања наше деце, против силовања наших сестара и мајки, које врши немачка и аустријска солдатеска, против неосвешћеног робовања од века и по, против свега тога ми протестујемо, другови, позивајући вас: на оружје!

На оружје, соколске фаланге! На пут ка новом Гриввалду, који ће донети нашој отаџбини васкрсење, а њеној деци славу и вечиту част. На Немца, на Немца, сваки живи Пољак! Данас се одлучује његова судбина или твоја!»

ДРЖАЊЕ ВАТИКАНА

Лондон, 3. дец.

«Морнинг Пост» пише: «Држање Ватикана за све време рата није одговарало принципима неутралности. Он је ћутао када су Немци покорили Белгију вршећи варварства којима нема равна, против којих се некада романска католичка црква борила. Ватикан није помагао чак ни кардинала Мерсие, када је протествовао против ове срамоте у име Хришћанства. Ватикан се био сам о-

граничио да изјави да он не може створити мишљење о великом конфликту, док је његово уздржавање у ствари значило да је на страни једне зарађене групе.

«Најзад, када је Ватикан прекинуо ћутање шаљањем нота, увидело се да су ове у суштини само експозе немачких услова за мир. Истина је да је Ватикан од почетка рата, бионаклоњен Аустрији. Последњи догађаји доказују да је Ватикан отишао још даље, заступајући ревносно и активно аустријску ствар. Наши француски и италијански савезници стварају себи још илузује о Ватикану. Ми смо трамо да енглеска влада треба, с погледом на држање Ватикана, да упути протест Светој Столици, јер њена изјава неутралности није више у снази.

ФИНСКА

Петроград, 3. дец.

«Вечерње Време» пише: После бурне дебате, која је трајала више од десет сати, фински сабор је изгласао пројекат закона, по коме се сва влас поверава сенату, и на тај начин дефинитивно је решено одвајање Финске од Русије.

О МЛЕКУ

Легенда нам прича да је Јупитера, док је био дете, одгајила коза Амалтеа, коју је он доцније из захвалности ставио међу звезде. Млади бог, сложивши један рог својој дојкињи, поклонив га је нимфама које су над њим бдиле. Овај рог је имао ту особину да може испунити све жеље о коме која га има. Он је од тада постао символ обиља и богатства у рукама богине Среће.

Коза је од велике користи човеку. Та корист је врло разноврсна; а биће од велике благодети за људство нарочито после рата.

Госпођа Давид, жена једног лекара у Туроту, у Франској пише следеће:

«Поред других невоља које су ме снашле, ове године које кове остаће жалове. Оне живе с нама већ шест месеца усред фијука од куршума и реке топовске. Па опет њих ништа не спречава да нам дају млека у изобиљу. Ове добре животиње учиниле су нам врло велике услуге, нарочито у септембру и октобру 1914. Одојени од целог света, без

поште, без железнице, били смо остали без намирница, и хлеба више дана, а са пуном кућом рањеника. 12 до 15 литара млека, које су нам кове давале, а њих је било свега три, користило нам је много.

У Француској, на високим планинама Алпа, као и у Швајцарској обитава једна одлична раса коза

Њена вредност је у њеној способности да даје велику количину млека. Како је то млеко одлично каквоће, то коза за временом играти велику улогу као дојкиња, тамо где мајка сама нема млека. На против, употребити краљево масло за исхрану одојчета врло је опасно. Професор лионског факултета г. Курмон каже:

«Краљево млеко је извор туберкулозе, мајдан бацила; ово је поток који разноси ту опасну болку у сва отаџбине. Тешко организмима, који нису способни за борбу! који не могу да даду ни најмање отпора!»

То је свима нама већ и сувише добро познато, и зато смо га као први услов да кравље млеко буде стерилизо-

вано пре него што се да де-
тету.

Али ово не важи и за ко-
зје млеко. Познати параски
лекар, доктор Апер каже:

«Млеко, док излази из ви-
мена, чисто је и не садржи
токсина; разуме се под усло-
вом да је женка здрава.

Деца одгојена искључиво на
самом млеку у не болују никад
од дечје колере. Хронични
катари црева, атрепсија, врло
су ретки. Код нас у Францу-
ској слабо се доје деца на о-
вај начин. Међутим алпска
коза могла би добро послу-
жити за тај циљ. Погрешно
је ко мисли да је неопходно
вужно да дете сиса из само-
га мимена. Главна је да млеко
буде свеже помушено.

Алпска коза даје годиш-
ње 900 до 1200 литара до-
брог млека, а да је та без
прекида pune две године.

Њу врло ретко сналази бол-
ест микроба. И када се раз-
боли, што је врло ретко, она
болест подноси лако.

Медицинска Академија дала
је на седници од 8. априла
1902 године ову изјаву:

«Лакоћа, којом се да ис-
хранити коза и у самим ва-
рошима; могућност, коју она
пружа да се може добити
млеко у свако доба године;
отпор, који она даје туберку-
лозној зарази; све ово говори
у корист тога, да треба у
свим великим варошима, а
нарочито у Паризу, подати
велики број малих чистих
млекарника, где би се могло
у свако доба добити свеже и
чисто млеко.»

ИЗ РУСИЈЕ

Лондон, 3. дец. — Пре-
ма вестима које је до-
био из Петрограда «Деј-
ли Кроникл» Лењин је
дао ову изјаву:

«Наша странка није
никада рекла да ће да-
ти одмах мир. Ми смо
само рекли да ћемо од-
мах поднети предлоге
да се дође до мира и
да ћемо одмах објавити
тајне уговоре. То смо
већ учинили, а сада от-
почињемо револуцио-
нарну борбу за мир и
ми смо сигурни у
победу.»

Дописник «Дејли Кро-
никла» тврди да Лењин
лаже кад каже да није
обећао да ће закључи-
ти одмах мир. Због тог
његовог обећања народ-
не масе су и пошле за
њим.

Женева, 3. дец. — Из Шток-
холма јављају да је Леднички,
вођа полске демократске
странке у Русији смењен са
места председника комисије
за ликвидирање полских посло-
ва. На његово место намен-
ован је Козловски, социјал-
демократа, који је од раније
владе био осуђиван због веза
са непријатељем.

Петроград, 3. дец. — Бро-
дарнице у Невском затворене
су и отпуштено је 7000 рад-
ника. Очекује се да ће се за-
творити Путиловска и Обу-
ковска фабрика, где има више
од 30.000 радника. Радници

без посла добијају нешто по-
моћи, али кад ће нестане си-
туација ће постати врло тешка.

Петроград, 3. дец. —
Стање здравља генерала
Брусилова брзо се попра-
ља. Сматра се да неће би-
ти потребно да му се од-
сече лева нога.

Женева, 3. дец. — Лај-
пцигер Фолкс Цајтунг пре-
поручује немачкој влади,
ако жели да почне прего-
воре о миру са Русијом, да
тражи велике и важне анек-
сије.

НЕУТРАЛНИ И РУСИЈА

Петроград, 3. дец.

«Ден» јавља да је од-
ржан састанак посла-
ника неутралних држа-
ва код њиховог доаје-
на, шведског послани-
ка генерала Барендстре-
ма, на коме је израђен
одговор на Троцкијеву
ноту. Сви посланици,
осим холандског, из-
јаснили су се да је по-
ребно одговорити
Троцком али — како је
то нарочито изјавио ге-
нерал Барендстрем «Де-
ну» — овај одговор мо-
тивисан је само уоби-
чајеним обзирима и уч-
тивости.

Холандски посланик
није се сложио са гле-
диштем генераловим и
није одговорио на Троц-
кијево писмо. «Наш од-
говор, додао је швед-
ски посланик, не значи
признање садашњег
министарства, то је са
свим изрично истакну-
то у нашем одговору.
Ми смо одговорили
Троцком само као при-
ватна лица и никако
друкчије.

КАРОЉИ У ЦИРИХУ

Женева, 2. дец.

Граф Карољ, који се на-
лази у Цириху, изјавио је
да ће учествовати на паци-
фистичкој конференцији у Бр-
ну, и ако је он мишљења да
је ова конференција сазвана
у незгодно време и да је
боље било да је одложена за
доцније. Граф је за тим рекао:
«Ми се данас налазимо у
средина једне велике офанзиве
а и ова офанзива сигурно
ће умањити много изгледе на
скори мир.»

Карољ је још приметно да
ће своје борављење у Швај-
царској искористити да се са-
стане са преставницима Сила
Спораума. По његовом миш-
љењу прошла су времена тај-
не дипломатије, и да зато не-
ће нико сматрати за издајни-
ка политичара, који буде по-
кушао да се дође до мира о-
снованог на измирењу. Граф
Карољ намерава да поднесе
конференцији нове предлоге.

ИЗ ИТАЛИЈЕ

Рим, 2. дец.

Аустроњемачка офан-
зива од 28 и 29 но-
вембра против масива
Монте Грапа, коју је
водио генерал фон Бе-
лов са свежим трупама,
још једанпут је про-
пала.

Непријатељ је напа-
дао од кланца Капри-
ле до виса Томба на
два крила Монте Гра-
па, како би неутрали-
сао италијанску одбра-
ну овог положаја. На-
пади, у два узастопна
дана са бесним бомбар-
довањем, бацањем за-
гушљивих гасова и у-
потребом нарочитих ба-
таљона за напад, нису
успели да савладају и-
талијански отпор. Не-
успех фон Белова још
је тежи него Конрадov,
јер је овај имао бар
тактичког успеха, док
Белов није постигао ни
један од циљева и по-
ред употребе шест ди-
визија. Сви ови напади
били су само слање
трупа на кланицу.

На Доњој Пиаве кра-
љевска морина указала
је драгоцене помоћи
војсци, и захваљујући
њој непријатељ није мо-
гао да запрети Вене-
цији поред обале, као
што је намеравао, већ
је спречен у напредо-
вању.

Испад на Трст пока-
зује да је морал код
маринских трупа врло
висок.

ЊИХОВА СРЦБА

Париз, 3. дец.

Из Берна јављају, да не-
мачка штампа у инспирисаним
чланцима једнодушно проте-
ствује против последњег гово-
ра председника Сједињених
Држава г. Вилсона, називају-
ћи тај говор одратним.

«Говор г. Вилсона, вели бер-
линска штампа, нема достојан-
ства. Он је пун фраза и ла-
жи, које имају за главни циљ
да посеју раздор између не-
мачког народа и његовог цара.
Али у томе неће успети».

Ко зна?

САОПШТЕЊА

Добрикоје Јовановић бивши
машиниста војног парнога
млина у Београду, има 2 кар-
те од супруге Мице (Драгиње)
из Београда, Борина ул. бр. 26.
За исте карте «брати Влада
Ст. Јовановићу В штампарија
Бр. П. 99.

ЦЕНА ЦИГАРЕТА

Управа Државних Монопо-
ла, на основу одлуке њеног
Привременог Саветодавног Од-
бора од 6. т. м. МБр. 3031 и
одобрења г. Министра Финан-
сија ДРБр. 31071 продаваће
од сада, и то: 1, цигарете
«македонски специјалитет» по
100 драхми 1000, по 10 драх-
ми 100 и по 2 драхми 20 ко-
мада, 2, цигарете «Српски
специјалитет» по 10 драхми
1000, по 6 драхми 100 и по
1,20 драхми 20 комада.

На свакој кутији цигарета
отиснута је нова цена.

Продавци су дужни прода-
вати раније куљене цигарете
по старим ценама, што сваки
купач може одмах уочити јер
на њиховим завојима нема от-
тиска нових цена.

Продавац, који би против-
но предњем поступку, био
кажњив и сва ће му се роба
одузети.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Главни Штаб у Фран-
цуској јавља:

После борбе са бом-
бама источно од Биле-
кура, наше су трупе ма-
ло побољшале положаје
на томе месту. Синоћ
је непријатељ извршио
испад против једног на-
шег положаја, јужно од
Прорвила. Неколико на-
ших војника нема. На
осталом делу фронта
није се ноћас ништа
важно догодило.

Доцније. — Јутрос је
било локалне борбе ју-
гоисточно од шуме По-
лигон, где је неприја-
тељ, пред зору, напао
наше положаје у бли-
зини замка Полдорек.
Напад смо одбили о-
сим на једној тачки,
где је непријатељ успео
да уђе у наше ровове
на фронту дугачком око
300 јарди. Непријатељ-
ска артиљерија развила
је велику активност по-
сле подне, источно од
Билекура. Такође је
било велике артиљериј-
ске активности са обе
стране, у току дана, из-
међу долине Скарпе и
Гавреле.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Јуче је настаљена огорче-
на борба између Бренте и
Пјаве. Артиљеријска борба,
која се ноћас понављала у
интервалама, понова је настаљ-
љена у зору великом силином
и без врскида. Одмах после
подне непријатељ је кренуо
своје пешачке масе у напад.
У области кланца Берете,
и ако смо локалним против-
нападом два пута завели врх
Монте Пертико и тиме при-
вукли многе непријатељске
трупе, противнички напад ипак
се сручио свом снагом на кла-
нац Каприле и на јужну стра-
ну кланца Берете.

Њега су наше трупе издр-
жале и одбиле противнападом,
задајући непријатељу врло оз-
биљне губитке. Против ик, ко-
ји није умањило интензивно
бомбардовање наше позадине,
поновно је артиљеријску при-
прему и предузео нови напад
у вече. На вису Монте Соларо
непријатељ је снажно
напао у 12 и по сати, потпо-
могнут једном секундарном ак-
цијом која је била управљена
на кланец Орсе.

Њега смо одбили противна-
падом залажући му велике гу-
битке. Око 16 сати поново је
предузео напад са свежим тру-
пама, али смо га новим про-
тивнападом натерали на повла-
чење, и да за тај дан прекине
пешачку акцију.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ЊУЈОРК. — Амери-
ка наваљује да се по-
стави један генералисим
за све савезничке вој-
ске.

БЕРН. — Грчки по-
сланик протествовао је
код швајцарске владе
због бугарске пропа-
ганде у Швајцарској,
која се врши под за-
штитом бугарског по-
сланика.

ЛОНДОН. — Савезници
очекују резултате Уставо-
творне Скупштине, да би
могли признати легалну
владу, која ће имати пра-
во да преставља руски на-
ред.

БЕРН. — Бернски лист
«Тге» пише да западни фронт
јесте и остаје право и стра-
шно разбојаште, где ће се од-
лучати рат.

ЦИРИХ. — Немачки паци-
фиста Фред пише у свом ча-
сопису да аустроњемачка о-
фанзива на Италију има за
главни циљ да се Аустроугар-
ска дефинитивно потчини не-
мачкој војотици.

ЦИРИХ. — Фел Билов и
даље води пропаганду у Швај-
царској. Треба се бојати нов-
их немара.

БЕРН. — Према «Локал
Анцајгеру» у битки код Кам-
бра учествовало је око 200
тенкова.

РИМ. — «Трибуна»
пише, да је вероватно
да ће после париске
конференције Јапан вој-
нички учествовати у
Европи. — То исто
предвиђа и «Борнале

д' Италија,» и додаје да
је данашњи председник
француске владе убе-
ђени присталица јапан-
ске интервенције.

ЖЕНЕВА. — У Варшави
су последњих дана растури-
шакате монархистичких стра-
нака у којима се истиче као
кандидат за пољски престо
брат италијанског краља пој-
вода од Аосте. За ову канди-
дацију се агитије стари сим-
патизама пољско-италијанским.

АМСТЕРДАМ. — Јуче је
после демонстрација због
кризе у исхрани опет до-
шло до тешких нередa у
Берлину, нарочито у север-
ним квартовима. Полиција
се морала умешати; ред је
врло тешко задржан. Мно-
лици су ухапшени.

КОПЕНХАГЕН. — Јан-
руски лист јавља да су ен-
глез конфисковали све руске
лађе у северним водама. Ру-
ски бродови и крстарица «Ас-
колд» у Средоземном Мору
стављени су под енглески на-
зор.

СРПСКИ ЗВАНИЧАНИ ИЗВЕШТАЈИ
Ноћас смо ватром ра-
стерали непријатељску па-
тролу у долини Бастрице.

Српско Трговачко Друштво
Улица Александра Великог
број 4, обавља све банкарске,
трговачке и транспортне по-
слове. Препоручује нашем све-
ту, да се користити услугама
ове новчане установе за све
своје послове. Врши на својој
благотворној размени свих новча-
них монета по повољним днев-
ним курсевима. 3—10